

Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunto sisäministeriölle
työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi rahankeräyslaiksi
SMDno-2016-1629

Mannerheimin Lastensuojeluliitto kannattaa rahankeräyslain uudistusta

Rahankeräykset ovat kansalaisjärjestöille tärkeä varainhankintamuoto. Kansalaisjärjestö- ja muulla vapaaehtoistoiminnalla on suuri yhteiskunnallinen merkitys, joten järjestötoiminnan edellytyksiä, kuten toiminnan rahoitusta on syytä edistää. Yleishyödyllisten yhteisöjen varainhankintaa säätelee rahankeräyslaki, jonka tulee varmistaa paitsi keräysten luotettavuus myös mahdollistaa keräystoiminnan kehittäminen ja laajentaminen kansalaistoiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

Nykyinen rahankeräyslupamenettely on ollut hallinnollisesti raskas ja järjestöjen näkökulmasta hidas sekä liiankin yksityiskohtaisesti järjestöjä ohjaava.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) toteaa, että ehdotukset keräyslupamäärän myöntämisestä toistaiseksi voimassa olevaksi sekä viranomaisille ilmoitettavien tietojen vähentäminen ovat toivottuja ja kannatettavia uudistuksia. Lupaprosessin keventäminen niin, että esimerkiksi keräystapoja tai -tunnusta ei tarvitse etukäteen määrittellä, tukee myös keräysten kehittämistä, sillä se mahdollistaa uusien keräystapojen joustavan kokeilun ja käyttöönoton. MLL pitää hyvänä myös ehdotettua vuosi-ilmoituskäytäntöä, joka on aiempaa paremmin kytkettävissä luvan saajan muuhun talouden ja toiminnan raportointiin ja suunnitteluun.

Järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi on tärkeää, että yleishyödyllisyys säilyy edelleen rahankeräyslupamäärän ehtona.

Keräysten valvonta ja keräyksiä koskevien tietojen avoimuus ovat tärkeitä lahjoittajien luottamuksen säilyttämiseksi. MLL pitää hyvänä, että keräyslupamenettely ja lupanumerokäytäntö säilytetään. MLL kannattaa myös rahankeräykseen liittyvien tietojen kuten keräyksen järjestäjän ja keräysvarojen käyttötarkoituksen julkistamista esimerkiksi kansalaisten käyttöön tarkoitettussa poliisin verkkopalvelussa.

Uusi ilmoitusmenettelyyn perustuva pienkeräysvaihtoehto on niin ikään kannatettava, sillä se helpottaa merkittävästi pienten järjestöjen ja paikallisyhdistysten varainhankintaa ja tukee myös vapaamuotoista kansalaistoimintaa. Koska pienkeräyksen järjestäjältä ei edellytetä yleishyödyllisyyttä, on tärkeää, että lakiehdotuksessa suljetaan pois mahdollisuus järjestää pienkeräys elinkeinotoiminnan tukemiseen tai yksityishenkilön tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen.

Pienkeräysten luotettavuuden varmistamiseksi MLL pitää hyvänä myös ehdotettua pienkeräysnumerokäytäntöä sekä pienkeräyksen järjestäjiä ja käyttötarkoitusta koskevien tietojen julkistamista poliisin verkkopalvelussa.

Huomioita koskien rahankeräyksen kiellettyjä järjestämistapoja ja pienkeräyksen toteuttamista

Lakiehdotuksessa (2.luku 7 §) on mainittu rahankeräyksen järjestämistavat, jotka ovat kiellettyjä.

- Rahankeräys on kiellettyä järjestää siten, että rahankeräys ja kaupankäynti tai yhdistyksen jäsenhankinta ovat ilmeisessä vaarassa sekoittua keskenään. Säännöksen tavoitteena on rahankeräyksen selkeä erottaminen muusta toiminnasta. Perustelujen mukaan

rahankeräykseen osallistuvan tulee tietää, mihin, ja millä tavoin valvottuun toimintaan hän on osallistumassa. MLL toteaa, että on tärkeää erottaa kaupankäynti ja vastikkeeton lahjoittaminen toisistaan ja että jäsenyyden tulee olla henkilön tietoinen päätös, jota ei voi liittää esimerkiksi lahjoitukseen. Jäsenhankinta ei kuulu rahankeräyslain soveltamisalaan lukuun ottamatta sellaista kannatusjäsenyyttä, johon ei liity yhdistyksen säännöissä yksilöityjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Edellä mainitussa tapauksessa kannatusjäsenten hankkimista ei rinnasteta jäsenyyteen vaan sitä on pidettävä luvanvaraisena rahankeräyksenä.

Lahjoittajan kannalta keräykseen osallistuminen, vuosittainen jäsenmaksu ja kannatusjäsenyyden voivat näyttäytyä vaihtoehtoisina tapoina tukea järjestön toimintaa. Jäsenyyden ja rahankeräyksen ehdotuksen kaltainen tiukka erottaminen hankaloittaa järjestöjen käytännön työtä, joten MLL ehdottaa, että kohdasta 4 poistetaan maininta yhdistyksen jäsenhankinnasta.

- Keräykseen osallistujaa on mahdollista kiittää keräyksen järjestäjän tai keräyksen tunnuksella, joka on arvoltaan vähäinen. Pääsääntöisesti keräykset tulisi kuitenkin toimeenpanna siten, että lahjoittajalle ei anneta mitään. MLL huomauttaa, että ehdotuksen perusteluissakin todetaan monille keräykseen osallistuville olevan tärkeää saada kiitokseksi esimerkiksi rintamerkki, jonka he voivat laittaa näkyviin. Kuluttajien lisäksi yritykset ovat järjestöille tärkeä lahjoittajaryhmä, jolle on tärkeää keräykseen osallistumiseen liittyvä näkyvyys. MLL pitää ongelmallisena, että yritysten kiittäminen osallistujien nimet julkaisemalla tai ”mukana keräyksessä” -maininnalla ei olisi verrattavissa keräystunnukseseen eikä siten sallittua. Kielto julkistaa keräykseen osallistuvien nimiä olisi omiaan vähentämään yritysten halukkuutta osallistua keräyksiin, millä voi olla merkittävä vaikutus järjestöjen keräystoimintaan. Järjestöjen keräyskampanjat toteutetaan tyyppillisesti melko pienillä resursseilla, joten yrityslahjoituksiin liittynyt julkisuus on tuonut toivottua näkyvyyttä myös keräyksille ja tukenut siten niiden onnistumista.

Lakiehdotuksessa (4. luku, 21 §) pienkeräyksen raportointiaika on rajattu kahteen kuukauteen. Koska pienkeräysten järjestäjät ovat todennäköisesti pieniä yhdistyksiä, joiden toiminnasta vastaavat vapaaehtoiset, MLL ehdottaa harkittavaksi pienkeräyksen tilitysjaksan pidentämistä kahdesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto rahankeräyslainsäädännön uudistamisesta ja työryhmää lakiehdotuksen avoimesta ja kansalaisyhteiskuntatoimijoita laajasti huomioivasta valmistelusta.

Helsingissä 14.3.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Milla Kalliomaa
pääsihteeri

Liisa Partio
johtava asiantuntija, kansalaisyhteiskunta- ja hyvinvointipolitiikka